

UCHWAŁA NR XXXIX/214/22
RADY GMINY NAREW

z dnia 31 marca 2022 r.

**w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
Przeciwdziałania Narkomanii oraz Uzależnieniom Behawioralnym w Gminie Narew na lata 2022-2025**

Na podstawie art. 18 ust. 2, pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2022 r. poz. 559) oraz art. 4¹ ust. 2 i 2a ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. Dz. U. 2021 r. poz. 1119 z późn. zm.), uchwala się co następuje:

§ 1. Uchwala się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Przeciwdziałania Narkomanii oraz Uzależnieniom Behawioralnym w Gminie Narew na lata 2022-2025 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem powzięcia.

Przewodnicząca Rady Gminy

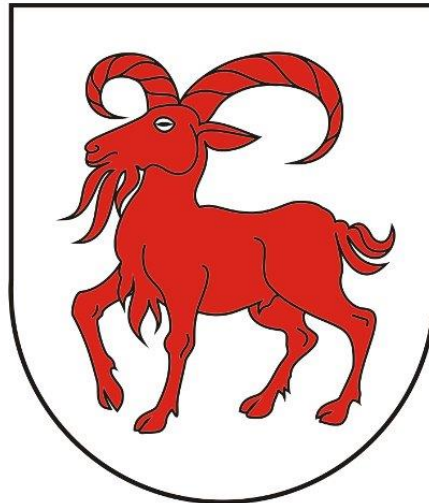
Aneta Leonowicz

Załącznik do uchwały Nr XXXIX/214/22

Rady Gminy Narew

z dnia 31 marca 2022r.

**Gminny Program Profilaktyki
i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
Przeciwdziałania Narkomanii oraz Uzależnieniom
Behawioralnym w Gminie Narew na lata 2022 - 2025**

SPIS TREŚCI

SPIS TREŚCI	1
WSTĘP	2
ROZDZIAŁ I PODSTAWY PRAWNE ORAZ CHARAKTERYSTYKA UZALEŻNIEŃ	3
1.1. Podstawy prawne Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Przeciwdziałania Narkomanii i Uzależnieniom Behawioralnym	3
1.2. Rodzaje uzależnień	4
1.3. Mechanizm powstawania uzależnień	5
1.4. Przemoc	7
1.5. Czynniki chroniące i czynniki ryzyka	8
1.6. Rodzaje profilaktyki	10
Rozdział II Analiza sytuacji występowania problemów alkoholowych, narkomanii oraz dotyczących uzależnień behawioralnych w Gminie Narew	11
2.1. Dane demograficzne	11
2.2. Dane metrykalne i zasoby Gminy	14
2.3. Diagnoza problemu uzależnień i postaw społecznych – wyniki badań.....	15
2.3.1. Dorośli mieszkańcy.....	15
2.3.2. Dzieci i młodzież	20
2.3.3. Sprzedawcy napojów alkoholowych.....	24
ROZDZIAŁ III ADRESACI I REALIZATORZY PROGRAMU	26
3.1 Realizatorzy Programu	26
3.2 Adresaci Programu	26
ROZDZIAŁ IV CELE ORAZ REALIZACJA PROGRAMU ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH, PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII ORAZ UZALEŻNIENIOM BEHAVIORALNYM NA LATA 2022 – 2025	27
4.1. Cele oraz zadania Programu	27
ROZDZIAŁ V REALIZACJA PROGRAMU	33
5.1. Finansowanie Programu	33
5.2. Wdrażanie i monitoring	33

WSTĘP

Gminny Program Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii oraz Uzależnieniom Behawioralnym w Gminie Narew na lata 2022 – 2025, zwany dalej „Programem”, określa lokalną strategię w zakresie profilaktyki oraz minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych wynikających z nadużywania alkoholu oraz stosowania narkotyków i innych substancji psychoaktywnych.

Ponadto zgodnie z art. 4¹ ust. zdanie 2 Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi – w brzmieniu obowiązującym, od 1 stycznia 2022 r. - elementem niniejszego gminnego programu są również zadania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym.

Profilaktyka uzależnień (w tym uzależnienia od alkoholu, narkotyków oraz uzależnień behawioralnych) jest jednym z celów operacyjnych Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025.

Realizacja Programu zakłada współpracę różnych podmiotów, instytucji i osób fizycznych działających w obszarze profilaktyki uzależnień i przemocy.

ROZDZIAŁ I

PODSTAWY PRAWNE ORAZ CHARAKTERYSTYKA UZALEŻNIEŃ

1.1. Podstawy prawne Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Przeciwdziałania Narkomanii i Uzależnieniom Behawioralnym

Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Przeciwdziałania Narkomanii oraz Uzależnieniom Behawioralnym w Gminie Narew na lata 2022 – 2025 powstał w oparciu o obowiązujące w tym zakresie akty prawne, programy krajowe oraz rekomendacje i diagnozy, w szczególności:

1. Ustawa z 17 grudnia 2021 roku o zmianie ustawy o zdrowiu publicznym (Dz. U. poz. 2469).
2. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. Z 2021 r. poz. 1119, z późn. zm.).
3. Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005r. (Dz. U. z 2021 r. poz. 2469).
4. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. 2021 poz. 1372 ze zm.).
5. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. 2021 poz. 1038, poz. 1834 ze zm.).
6. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. 2021 poz. 2490 ze zm.).
7. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. 2021 poz. 1249 ze zm.).
8. Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz.U. 2021 poz. 2120 ze zm.).
9. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 marca 2021 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025 (Dz.U. z 2021 r. poz. 642 ze zm.).

1.2. Rodzaje uzależnień

„Aktualna klasyfikacja wyróżnia 8 grup środków psychoaktywnych:

- alkohol,
- opiaty (morfina, heroina, mleczko makowe i in.),
- kanabinoły (marihuana, haszysz),
- leki i substancje o działaniu uspokajającym i nasennym (relanium, nitrazepam i in.),
- kokaina,
- inne substancje pobudzające (m.in. amfetamina),
- substancje halucynogenne (LSD, psylocybina i in.),
- lotne rozpuszczalniki (zawierające toluen, octan etylu, octan butylu i inne, np. w rozpuszczalnikach do farb, klejach, zmywaczach do skór),
- tytoń,
 - substancje inne niż wyżej wymienione lub kilka substancji.¹”

C. Guerreschi uzależnienia behawioralne określa mianem tzw. nowych uzależnień, w których „substancje chemiczne nie odgrywają żadnej roli”, a ich przedmiotem są „zachowania i działania akceptowane społecznie”.

Przykłady uzależnień behawioralnych:

- patologiczny hazard,
- uzależnienie od komputera/sieci internetowej,
- pracobolizm,
- zakupoholizm,
- uzależnienie od seksu/pornografii,
- uzależnienie od ćwiczeń fizycznych,
- uzależnienie od telefonu komórkowego,
- kompulsywne objadanie się².

¹<https://www.odnowa24h.pl/uzaleznienie-od-substancji-psychoaktywnych-a-uzaleznienie-behawioralne/>

² Guerreschi C., Nowe uzależnienia, Wydawnictwo Salwator, Kraków, 2006, s. 24.

1.3. Mechanizm powstawania uzależnień

Człowiek od wieków stosuje różne używki, które wpływają na jego codzienne funkcjonowanie. Pod wpływem różnych substancji zmienia się nastrój, czy też samo postrzeganie rzeczywistości. Można wyróżnić substancje powszechnie stosowane, które są akceptowane przez społeczeństwo, jak np. kofeina zawarta w kawie czy teina – składnik herbaty; jak i substancje szkodliwe, takie jak nikotyna.

Czym jest uzależnienie? „Termin „uzależnienie” jest stosowany m.in. w odniesieniu do takich zaburzeń psychicznych, jak uzależnienie od narkotyków (narkomanii), leków (lekomanii), alkoholu (alkoholizmu) czy papierosów (nikotynizmu). W szerszym rozumieniu termin „uzależnienie” stosowany także w odniesieniu do wielu innych przymusowych zachowań, m.in. kompulsywnych zakupów, oglądania telewizji, seksu, masturbacji, korzystania z gier hazardowych lub komputerowych czy też nadmiernego korzystania z Internetu. Współczesna psychologia traktuje pojęcie „uzależnienie” szeroko i zakłada, że może ono obejmować także inne czynności, nad wykonywaniem których dana osoba utraciła kontrolę³”

„Uzależnienia od substancji chemicznych rozwijają się stopniowo. W procesie tym można wyróżnić etapy:

- **eksperymentowanie** – początkowo osoby są ciekawe skutków działania danej substancji i są przekonane o tym, że mogą ją zażyć raz bądź kilka razy, a potem z niej zupełnie zrezygnować; niestety pierwsze próby często prowadzą do zażywania okazjonalnego;
- **zażywanie okazjonalne** – używki przyjmowane są na przykład podczas spotkań z przyjaciółmi, a ich zażywanie daje poczucie integracji z grupą oraz akceptacji, i powtarza się podczas kolejnych spotkań;
- **zażywanie regularne** – zażywanie staje się częścią życia, wykorzystywane jest do osiągnięcia przyjemności; na tym etapie osoby są już uzależnione psychicznie, choć nieświadome tego faktu – wciąż wierzą, że mogą w każdej chwili zrezygnować z używki;
- **uzależnienie** – ilości używek przyjmowanych do tej pory stają się niewystarczające, więc chorzy sięgają po większe dawki bądź silniejsze środki; do uzależnienia psychicznego dołącza uzależnienie fizjologiczne – reakcja organizmu na odstawienie,

³ Zimbardo Philip G. *Psychologia i życie*, s. 31. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1999 r.

która powoduje bardzo złe samopoczucie: bóle głowy, mięśni, poczucie rozbicia, niepokój, a nawet agresję; jednym z pierwszych narządów uszkodzonych przez używki jest wątroba, narząd odpowiedzialny za neutralizowanie trucizn⁴”.

Można wyróżnić takie rodzaje uzależnień:

- **Uzależnienie fizyczne** w powszechnej opinii panuje traktowane jest jako najpoważniejszy rodzaj uzależnienia. Pojawia się ono na skutek stałego przyjmowania substancji psychoaktywnej, a przez to następuje wbudowanie jej cząsteczki w komórkę organizmu. Czego następstwem staje się niemożność funkcjonowania organizmu bez jej dostarczenia. Nagłe odstawienie narkotyku grozi przykrymi konsekwencjami, aby tego uniknąć potrzebny jest proces detoksykacji. Uzależnienie fizyczne w skrajnych przypadkach może prowadzić nawet do śmierci. Istnieje jednak możliwość zastosowania odpowiednich środków, tak zwanych blokerów lub detoksykacji, dzięki czemu organizm uwalnia się od tej formy uzależnienia.
- **Uzależnienie psychiczne** stanowi największe niebezpieczne dla człowieka. Charakterystyczna dla tego uzależnienia jest nieodparta potrzeba sięgnięcia po substancję psychoaktywną. Ma to na celu sprawienie sobie przyjemności lub uniknięcie przykrości związanych z abstynencją.
- **Uzależnienie społeczne** polega na czerpaniu przyjemności z poczucia jedności, którą daje wspólny rytuał towarzyszący przyjmowaniu środka psychoaktywnego. Uzależnienie to odpowiada na zapewnienie podstawowej potrzeby wieku adolescencji, jaką jest poczucie przynależności i identyfikacji z grupą rówieśniczą, dlatego młodzi ludzie są na nie szczególnie narażeni.
- **Zjawisko tolerancji** polega na potrzebie przyjmowania coraz większych ilości narkotyku, by osiągnąć ten sam stan zmiany świadomości co na początku. Często osoby uzależnione poddają się terapii odwykowej wyłącznie z powodu obniżenia kosztów związanych z zakupem środków psychoaktywnych.

Mogą wystąpić takie przypadki, w których człowiek, aby zdobyć substancję psychoaktywną posłuży się kradzieżą, czy innymi przestępstwami. Jednostka nie będzie wiedziała kiedy straci „kontrolę” nad swoim życiem, kiedy uzależnienie przejmie w pełni „władzę” nad funkcjonowaniem człowieka.

⁴ <https://zpe.gov.pl/a/uzaleznienia/Do63k2pYq>

1.4. Przemoc

Z nadużywaniem alkoholu oraz zażywaniem narkotyków może ściśle współwystępować zjawisko przemocy. W literaturze występuje wiele definicji przemocy. Pojęcie to najczęściej zastępowane jest terminami takimi jak brutalność, okrucieństwo, agresja. Niezależnie od formy, w jakiej występuje, stanowi pogwałcenie podstawowych praw człowieka. Przemocą jest „intencjonalne działanie lub zaniechanie jednej osoby wobec drugiej, które wykorzystując przewagę sił narusza prawa i dobra osobiste jednostki, powodując cierpienia i szkody”⁵. W celu określenia, czy dane zachowanie lub zaniechanie jest przemocą, należy zbadać czy spełnia następujące 4 warunki:

1. Jest intencjonalne;
2. Jedna osoba posiada wyraźną przewagę nad drugą;
3. Doszło do naruszenia praw i dóbr osobistych drugiej osoby;
4. Osoba, wobec której stosowana jest przemoc doświadcza cierpienia, ponosi szkody fizyczne i psychiczne⁶.

Przemoc w rodzinie zazwyczaj nie jest aktem jednorazowym, wręcz przeciwnie, ma ona charakter długotrwały, cykliczny. Zjawisko to najczęściej powtarza się według określonego schematu, który stanowią trzy następujące po sobie fazy:

- 1. Faza narastającego napięcia** - jedno z parterów staje się napięte i stale poirytowane, sprawia wrażenie, że nie panuje nad swoim gniewem, często zaczyna pić czy przyjmować inne substancje odurzające. W tym czasie osoba doznająca przemocy stara się spełniać wszystkie zachcianki osoby stosującej przemoc, często przeprasza, wywiązuje się ze wszystkich swoich obowiązków. Objawami narastającego napięcia u ofiary przemocy są różne dolegliwości typu bóle głowy, brzucha, bezsenność, nadpobudliwość nerwowa.
- 2. Faza gwałtownej przemocy** - osoba stosująca przemoc wpada w szał i stara się wyładować napięcie. Do ataków agresji sprawcy i stosowania przemocy dochodzi z mało istotnych powodów. Ofiara znajduje się w stanie szoku, uspakaja sprawcę, stara się ochronić siebie, odczuwa wstyd i przerażenie, staje się apatyczna. Jest to najkrótsza faza. Skutkami użytej przemocy mogą być różne obrażenia fizyczne, a nawet śmierć. Po takim zachowaniu najczęściej dochodzi do spadku napięcia i obniżenia poziomu agresji sprawcy.
- 3. Faza miodowego miesiąca** - jest to trzecia faza, kiedy sprawca przemocy wyładował już swoją złość, wie, że posunął się za daleko, wyraża skruchę, obiecuje poprawę, szuka

⁵ <http://niebieskalinia.info/index.php/przemoc-w-rodzinie> (dostęp: 25.08.2021).

⁶ Tamże.

wytłumaczenia dla tego, co zrobił, okazuje ciepło i miłość. Ofiara zaczyna wierzyć w zmianę sprawcy, a także w to, że przemoc była jedynie incydentem, odczuwa bliskość i zaufanie. Jednakże, faza ta przemija i znowu rozpoczyna się faza narastania napięcia⁷.

1.5. Czynniki chroniące i czynniki ryzyka

Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) podaje, że aż 50% zaburzeń zdrowia psychicznego prowadzących do nadużywania substancji psychoaktywnych, agresji i przemocy, a także innych zachowań antyspołecznych zaczyna się w okresie dojrzewania⁸. Dzieci i młodzież są więc grupą wymagającą szczególnie intensywnych oddziaływań profilaktycznych.

Środowisko szkolne wywiera ogromny wpływ na rozwój fizyczny, emocjonalny i społeczny dzieci i młodzieży, stąd jego kształtowanie może sprzyjać zdrowiu psychicznemu⁹.

Dzieci i młodzież szkolna oraz dorośli angażują się w zachowania ryzykowne z powodu nieumiejętności radzenia sobie z różnymi problemami jak np. radzenie sobie ze stresem, emocjami, trudność w rozwiązywaniu konfliktów. Poza powyższymi kompetencjami istnieją czynniki, które przyczyniają się do angażowania w zachowania ryzykowne – czynniki ryzyka, a także są czynniki, które chronią przed podejmowaniem zachowań problemowych.

Australijskie badania na zlecenie WHO pozwoliły na wyodrębnienie najistotniejszych czynników chroniących oraz czynników ryzyka¹⁰:

- 1) przemoc rówieśnicza
- 2) odrzucenie przez rówieśników
- 3) słaba więź ze szkołą
- 4) niedostateczne kierowanie własnym zachowaniem (brak kontroli)
- 5) destrukcyjna grupa rówieśnicza
- 6) niepowodzenia szkolne.

Warto przywołać badania prowadzone przez K. Ostaszewski, D. Biechowska, A. Pisarska, M. Sowińska, „Psychospołeczne czynniki problemów behawioralnych

⁷ J. Maciaszek, *Zjawisko przemocy we współczesnym świecie. Wybrane aspekty*, KUL, Stalowa Wola 2010, s. 39-41.

⁸ World Health Organization, (2004), *Mental Health Policy, Plans and Programs*, Geneva.

⁹ Szymańska, J. (2012) *Ochrona zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży w szkole*, ORE Warszawa

¹⁰ Monograph, (2000) Commonwealth Department of Health and Aged Care 2000. *Promotion, Prevention and Early Intervention for Mental Health*. Mental Health and Special Programs Branch, Canberra

u młodzieży w wieku 17-19 lat”, dzięki którym autorzy wyodrębnili czynniki ryzyka oraz czynniki chroniące związane z problemami behawioralnymi¹¹.

Czynniki ryzyka problemowego hazardu:

- indywidualna skłonność do podejmowania ryzyka dla zabawy (potrzeba doznań)
- inne zachowania ryzykowne młodzieży, w tym nadużywanie Internetu
- wagary
- stosowanie cyberprzemocy

Czynniki ryzyka nadużywania Internetu:

- dolegliwości somatyczne i psychiczne
- przykre doświadczenia związane z byciem ofiarą cyberprzemocy
- problemowe zakupy

Czynniki ryzyka problemowych zakupów:

- spędzanie czasu wolnego w galeriach handlowych
- ekspozycja na zachowania ryzykowne kolegów
- dolegliwości somatyczne i psychiczne uczniów
- inne zachowania ryzykowne, w tym przede wszystkim używanie narkotyków oraz używanie leków

Czynniki ryzyka nadmiernego grania w gry komputerowe:

- bycie sprawcą cyberprzemocy

Czynniki ryzyka korzystania ze stron pornograficznych:

- ekspozycja na ryzykowne zachowania rówieśników
- indywidualna skłonność do podejmowania ryzyka dla zabawy (potrzeba doznań)
- objawy depresji

Czynniki, które chronią przed problemowym hazardem:

- akceptacja siebie (samoocena)
- wykorzystywanie przez młodzież czasu wolnego do czytania książek dla przyjemności

Czynniki, które chronią przed nadużywaniem Internetu:

- utrzymywanie dobrych relacji z rodzicami i rówieśnikami (wsparcie rodziców i dobre relacje z rówieśnikami)

¹¹ Ostaszewski K., Biechowska D., Pisarska A., Sowińska M (2017). Psychospołeczne czynniki problemów behawioralnych u młodzieży w wieku 17- 19 lat: Badania podłużne – kontynuacja. Raport końcowy z badań z badań jakościowych i ilościowych. Funduszu Rozwiązywania Problemów Hazardowych, Warszawa.

- sposób spędzania wolnego czasu (przeznaczanie czasu wolnego na odrabianie lekcji, spędzanie czasu wolnego poza domem, sport i inne formy aktywności fizycznej)

Czynniki, które chronią przed problemowymi zakupami:

- akceptacja siebie (samoocena)
- dobre relacje z rówieśnikami
- wsparcie rodziców

Czynniki, które chronią przed nadmiernym korzystaniem z gier komputerowych:

- wsparcie społeczne (wsparcie rodziców i wsparcie przyjaciół)

Czynniki, które chronią przed korzystaniem ze stron pornograficznych:

- monitorowanie przez rodziców czasu wolnego i relacji społecznych dorastającego młodego człowieka
- uprawianie sportu i aktywność fizyczna w czasie wolnym
- praktyki religijne i wiara w Boga

1.6. Rodzaje profilaktyki

Profilaktyka to podejmowanie działań, skierowanych do różnych grup, we współpracy z różnymi środowiskami i instytucjami które mają na celu zapobieganie pojawieniu się lub rozwojowi zaburzeń, chorób lub innych niekorzystnych zjawisk społecznych. Działania profilaktyczne prowadzone są na trzech poziomach, w zależności od stopnia ryzyka¹²:

Profilaktyka uniwersalna skierowana jest do ogółu społeczności, zawiera m.in.:

- działania, których celem jest zmniejszenie lub eliminowanie czynników ryzyka sprzyjających rozwojowi alkoholizmu
- działania, które mają kreować zdrowy styl życia, rozwijać zainteresowania, wspierać prawidłowy rozwój i funkcjonowanie emocjonalno-społeczne społeczności

Profilaktyka selektywna skierowana jest na jednostki i grupy zwiększonego ryzyka, obejmuje m.in.:

- działania profilaktyczne skierowane do jednostek lub grup, które ze względu na swoją działalność społeczną, rodzinną, środowiskową lub uwarunkowania

¹² <https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/profilaktyka>

biologiczne są narażone na większe od przeciętnego ryzyka wystąpienia problemów uzależnień.

- przede wszystkim działania uprzedzające, nie naprawcze
- działania, które służą zapobieganiu podejmowania przez wytypowane osoby lub ich grupy zachowań ryzykownych

Profilaktyka wskazująca skierowana jest na jednostki lub grupy osób wysokiego ryzyka, które przejawiają pierwsze symptomy problemów uzależnienia od środków psychoaktywnych, zawiera m.in.:

- działania, których celem jest zapobieganie rozwojowi zachowań ryzykownych u osób dotkniętych uzależnieniem
- działania, które uniemożliwiają rozprzestrzenianie się niepożądanego zjawiska na inne jednostki lokalnej społeczności

Rozdział II

Analiza sytuacji występowania problemów alkoholowych, narkomanii oraz dotyczących uzależnień behawioralnych w Gminie Narew

2.1. Dane demograficzne

Gmina Narew to gmina wiejska. Należy do województwa podlaskiego, powiatu hajnowskiego. Gmina Narew ma 3.295 mieszkańców, czyli zamieszkuje ją 8% ludności powiatu. Gmina stanowi 14% powierzchni powiatu. W Gminie Narew mieszka 1.709 kobiet i 1.586 mężczyzn. W latach 1995-2021 liczba mieszkańców spadła o ponad jedną trzecią. Średni wiek mieszkańców wynosi 47,8 lat i jest znacznie większy od średniego wieku mieszkańców województwa podlaskiego oraz znacznie większy od średniego wieku mieszkańców całej Polski.

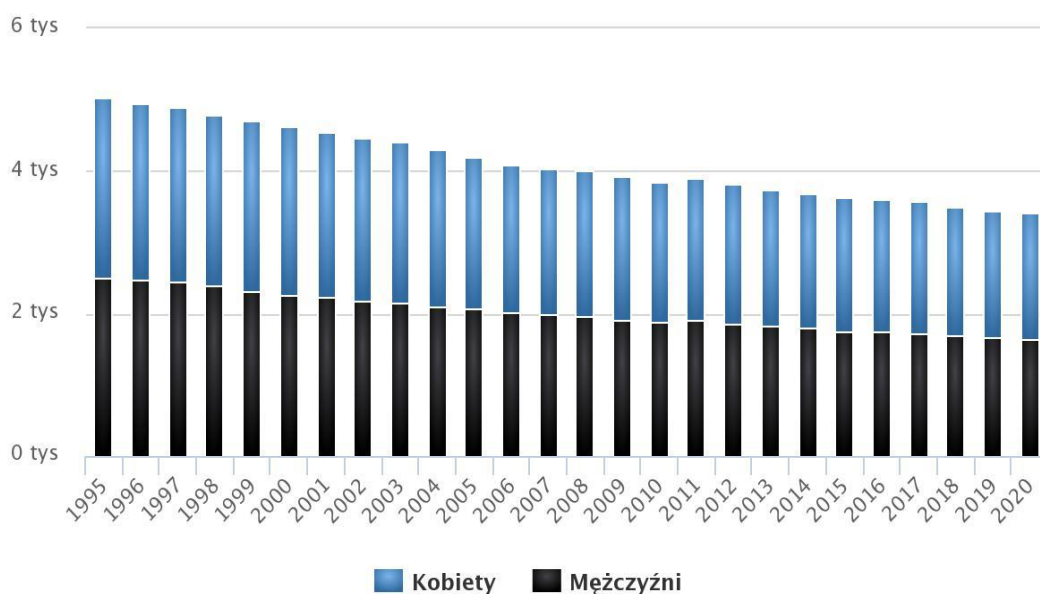
Gmina Narew ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -83. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -25,2 na 1000 mieszkańców gminy Narew. W 2021 roku urodziło się 14 dzieci, w tym 6 dziewczynek i 8 chłopców. Równocześnie zmarło 97 osób, w tym 46 mężczyzn i 51 kobiet. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Przeciwdziałania Narkomanii oraz Uzależnieniom Behawioralnym w Gminie Narew na lata 2022 - 2025

do liczby zgonów wynosi 0,15 i jest mniejszy od średniej dla województwa oraz znacznie mniejszy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju. Sytuację potwierdza stały trend ujemnego salda migracji. W wieku przedprodukcyjnym jest 478 mieszkańców, w tym 252 kobiety i 226 mężczyzn. W wieku produkcyjnym jest 1.856 mieszkańców, w tym 793 kobiet i 1.063 mężczyzn. W wieku poprodukcyjnym jest 961 mieszkańców, w tym 664 kobiety i 297 mężczyzn. 864 mieszkańców gminy Narew jest stanu wolnego, 1.341 żyje w małżeństwie, 194 mieszkańców jest po rozwodzie, a 423 to wdowy/wdowcy.

Populacja – Gmina Narew w latach 1995 – 2020

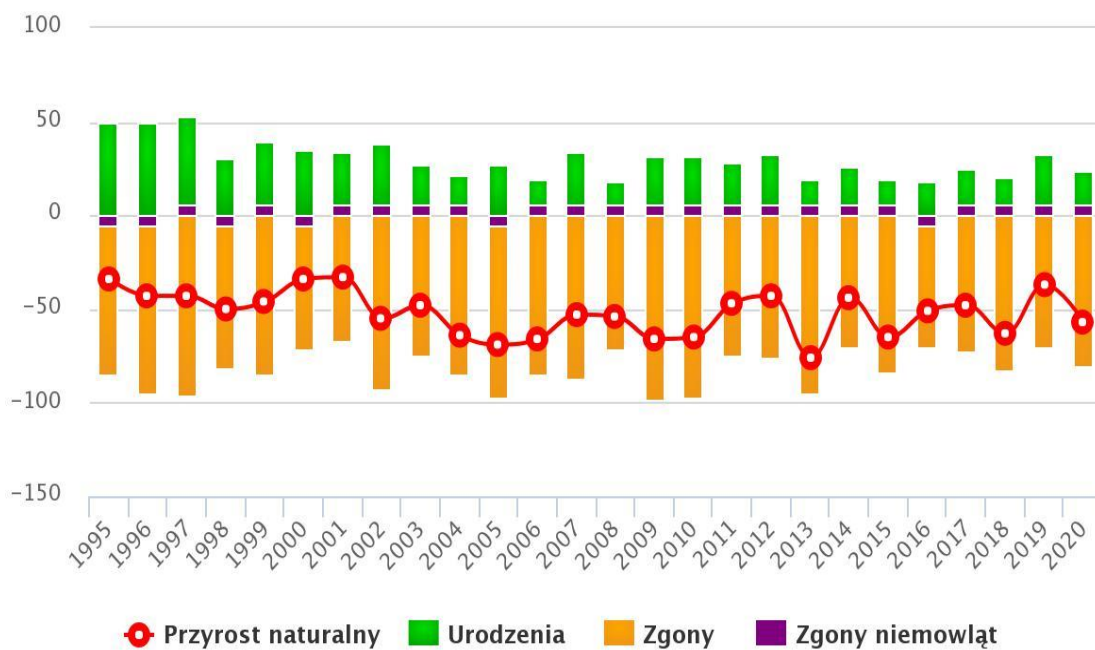
(Źródło: GUS)

www.polskawliczbach.pl

Przyrost naturalny w latach 1995–2020 w gminie Narew

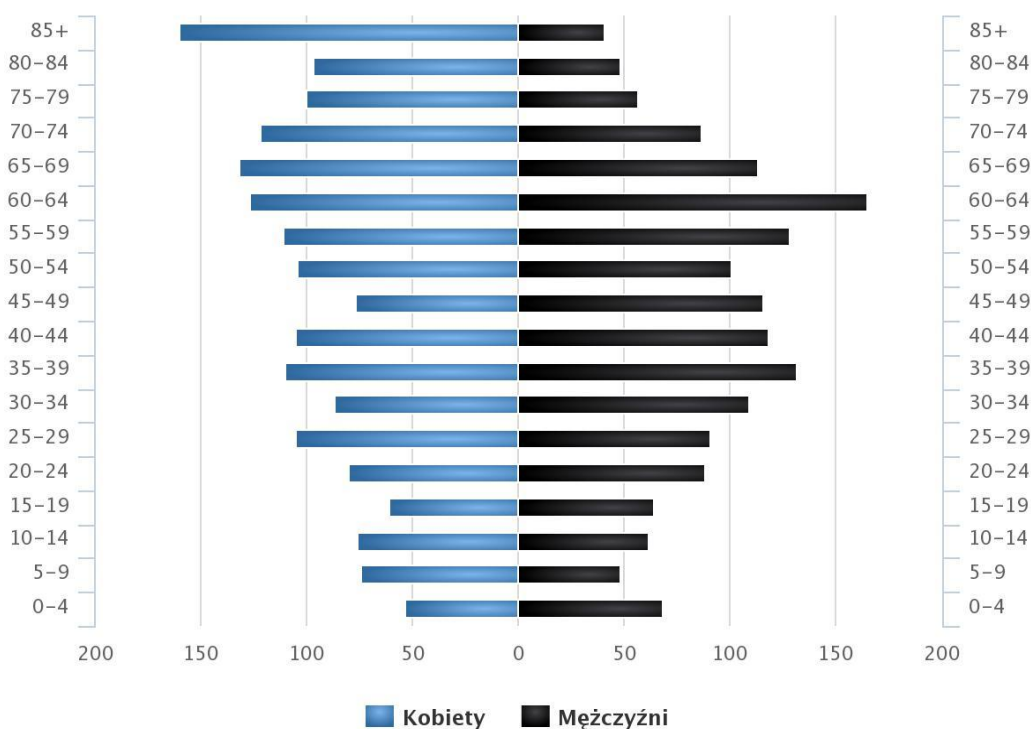
(Źródło: GUS)

www.polskawliczbach.pl

Piramida wieku mieszkańców gminy Narew, 2020

(Źródło: GUS)

www.polskawliczbach.pl

2.2. Dane metrykalne i zasoby Gminy

IŁOŚĆ RODZIN KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY GOPS			
	2019 r.	2020 r.	2021 r.
Ogółem	207	172	136
W tym rodziny z powodu uzależnień	4	2	0

IŁOŚĆ RODZIN KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY PK			
	2019 r.	2020 r.	2021 r.
Ogółem	7	2	5
W tym rodziny z problemem alkoholowym	7	2	5

W Narwi funkcjonuje również Punkt Konsultacyjny. W Punkcie zatrudniony jest jeden terapeuta: psychoterapia uzależnień, terapia od narkotyków, studia socjoterapii, studia na wydziale pedagogiki i psychologii, studium przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Adresaci jego działań to: uzależnieni, współuzależnieni, osoby doznające przemocy i osoby stosujące przemoc.

DZIAŁANIA GKRPA			
	2019 r.	2020 r.	2021 r.
Posiedzenia GKRPA (ogółem)	11	12	12
Ogólne posiedzenie Komisji	11	12	12
Kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych	0	0	0

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Przeciwdziałania Narkomanii oraz Uzależnieniom Behawioralnym w Gminie Narew na lata 2022 - 2025

Postanowienia opiniujące lokalizację punktów sprzedaży napojów alkoholowych	9	10	6
Przeprowadzonych rozmów	9	10	9
Wniosków o leczenie odwykowe	7	10	9
Wniosków do Sądu w sprawie obowiązku leczenia odwykowego	2	0	1
Zleceń przeprowadzenia badania przez biegłych sądowych	3	2	0

Liczba podmiotów gospodarczych prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych (ogółem 13 pozwoleń), w tym do spożycia poza miejscem sprzedaży:

- do 4,5%: **10**
- od 4,5% do 18%: **10**
- powyżej 18%: **8**

Liczba podmiotów gospodarczych prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia w miejscu sprzedaży:

- do 4,5%: **3**
- od 4,5% do 18%: **2**
- powyżej 18%: **2**

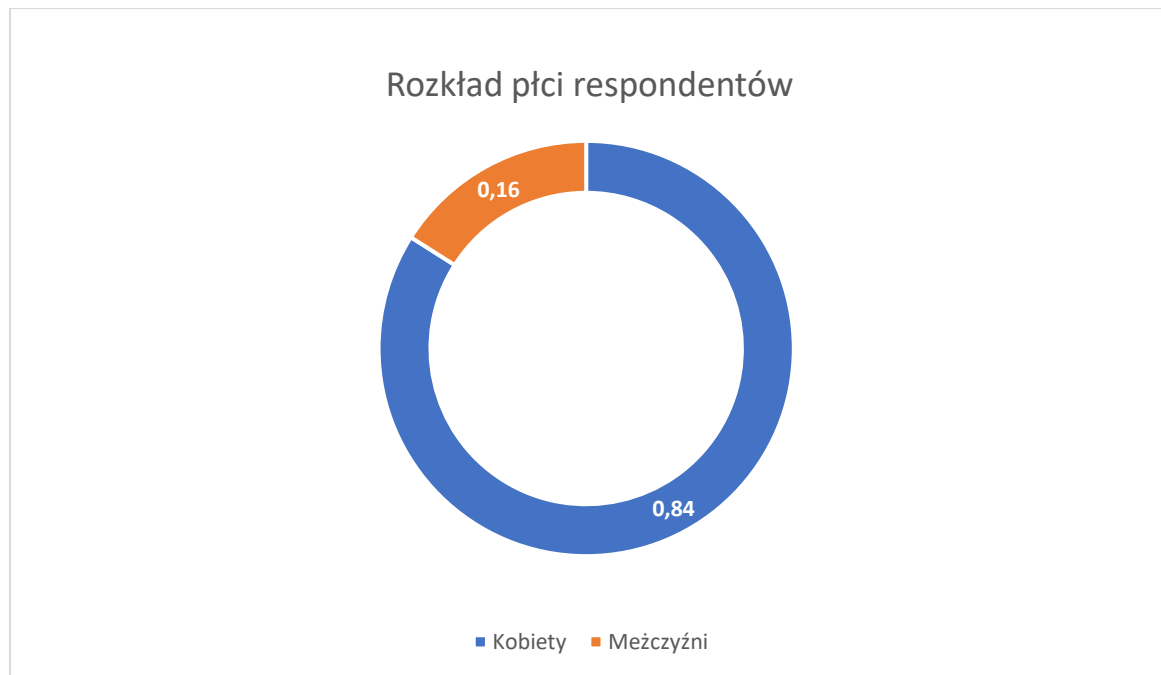
2.3. Diagnoza problemu uzależnień i postaw społecznych – wyniki badań

2.3.1. Dorośli mieszkańcy

Badania obejmowały mieszkańców Gminy Narew, którzy ukończyli osiemnasty rok życia, metoda zastosowana w badaniu to CAWI (ang. Computer-Assisted Web Interview – wspomagany komputerowo wywiad przy pomocy strony WWW – wykorzystane narzędzie badawcze to Program CORIGO rekomendowane przez ORE) – technika zbierania informacji w ilościowych badaniach rynku i opinii publicznej, w której respondent jest proszony

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Przeciwdziałania Narkomanii oraz Uzależnieniom Behawioralnym w Gminie Narew na lata 2022 - 2025

o wypełnienie ankiety w formie elektronicznej. Respondenci byli informowani o anonimowym charakterze ankiety oraz możliwości rezygnacji z badania w dowolnym momencie. W badaniu wzięło udział 100 osób, w tym 84 kobiety oraz 16 mężczyzn. Średnia wieku respondentów wyniosła 32,2 lat.

Celem badania była identyfikacja zagrożeń społecznych w środowisku lokalnym, w szczególności obejmujących:

- postawy społeczne dotyczące problemów istotnych w środowisku lokalnym;
- zagadnienia związane z substancjami psychoaktywnymi, takimi jak narkotyki i dopalacze;
- zagadnienia związane ze spożywaniem alkoholu, postawami wobec alkoholu oraz problematyką uzależnienia;
- zagadnienia związane z uzależnieniem od papierosów oraz e-papierosów;
- zagadnienia związane z uzależnieniem od hazardu;
- zagadnienia związane z przemocą w rodzinie;
- zagadnienia związane z uzależnieniami od czynności związanych z nowymi technologiami.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Przeciwdziałania Narkomanii oraz Uzależnieniom Behawioralnym w Gminie Narew na lata 2022 - 2025

- o W opinii mieszkańców Gminy Narew najistotniejszym problemem społecznym lokalnego środowiska jest **uzależnienie od Internetu (67%)**. Warto wspierać różnego rodzaju akcje promujące rozpowszechnianie wiedzy w poruszanych przez mieszkańców tematach i poszukujące rozwiązań zauważonych problemów. Jednymi z prostszych i najbardziej ekonomicznych metod dotarcia do dużej liczby osób są plakaty oraz ulotki edukacyjne.

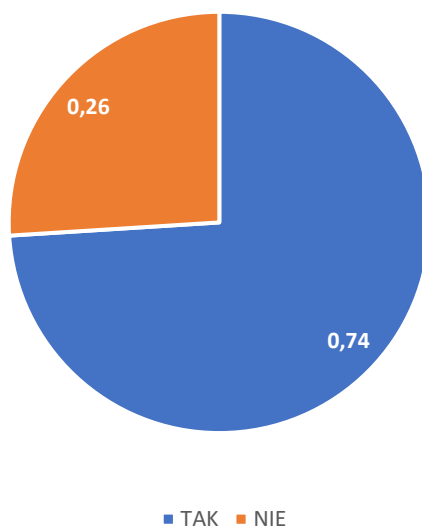
<i>Ocena ważności lokalnych problemów społecznych przez badanych mieszkańców</i>				
<i>Problem</i>	<i>Bardzo istotny</i>	<i>Raczej istotny</i>	<i>Raczej nieistotny</i>	<i>Zdecydowanie nieistotny</i>
Uzależnienia od papierosów	23%	19%	32%	26%
Uzależnienie od alkoholu	23%	19%	35%	23%
Uzależnienie od narkotyków, dopalaczy	19%	14%	19%	48%
Uzależnienie od Internetu	35%	32%	23%	10%
Hazard	10%	12%	23%	55%

- o Według opinii wyrażonych w ankiecie na temat spożywania alkoholu wydawałoby się, że mieszkańcy **Gminy Narew odzwierciedlają postawy wobec picia alkoholu o niskim poziomie ryzyka**. Mieszkańcy Gminy Narew stosunkowo rzadko spożywają alkohol, wypijając przy tym umiarkowane ilości. Wydaje się wskazane przeprowadzenie wśród mieszkańców Gminy Narew kampanii informacyjnej, mającej na celu zwrócenie uwagi na negatywne skutki spożywania alkoholu na organizm człowieka oraz konsekwencje społeczne związane z jego nadmiernym spożywaniem. Kształtowanie postaw mieszkańców powinno nie tylko wiązać się z oddziaływaniem na poziom ich wiedzy, ale także koncentrować się na dwóch pozostałych składnikach postaw, czyli przekonaniach oraz emocjach, które mają swoje odzwierciedlenie w motywacjach mieszkańców, sięgających po alkohol. Dlatego, należałoby wziąć pod uwagę możliwość zorganizowania szeregu darmowych spotkań otwartych, mających na celu kształtowanie umiejętności i kompetencji społecznych związanych z asertywnością, radzeniem sobie z negatywnymi emocjami czy identyfikacją podejmowanych przez siebie zachowań ryzykownych oraz źródeł ich występowania.

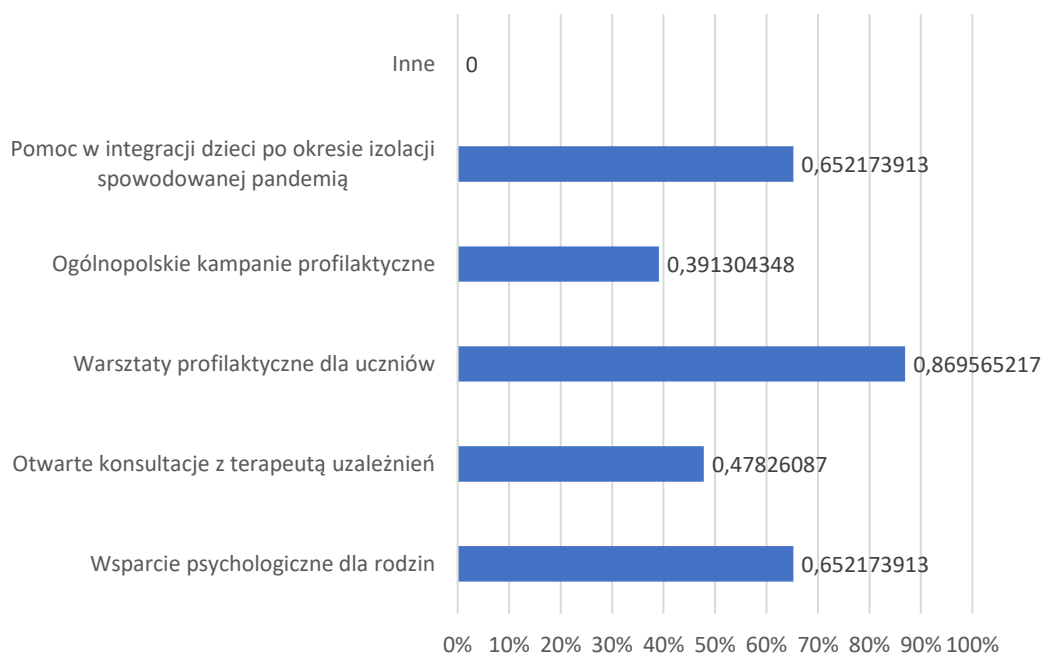
Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Przeciwdziałania Narkomanii oraz Uzależnieniom Behawioralnym w Gminie Narew na lata 2022 - 2025

- **Palenie wyrobów tytoniowych** nie jest wśród dorosłych mieszkańców Gminy Narew rozpowszechnionym nałogiem. Zdecydowana większość mieszkańców nie pali papierosów ani e-papierosów okazjonalnie czy też nałogowo.
- Badani respondenci deklarują, że znają w swoim środowisku osoby przyjmujące substancje odurzające tj. **narkotyki i dopalacze. 16% z nich deklaruje, że zna, co najmniej jedną osobę przyjmującą te substancje.** Wśród najczęściej stosowanych w środowisku lokalnym substancji znalazły się: **dopalacze i amfetamina.** Wskazane jest zwrócenie szczególnej uwagi na dostępność oraz rozpowszechnienie informacji na temat działań podejmowanych przez władze lokalne w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od narkotyków i dopalaczy, a także rozpowszechniania wiedzy o negatywnych skutkach ich zażywania.
- Według ankietowanych zjawisko przemocy w rodzinie w Gminie Narew jest zauważalne. **10% mieszkańców ma w swoim otoczeniu osoby, które doświadczają przemocy w rodzinie, a aż 25% nie jest tego pewna,** lecz ma podejrzenia, że do tego dochodzi. Celem zwiększenia świadomości mieszkańców na temat przemocy w rodzinie, należałoby, na przykład przeprowadzić na terenie gminy kampanię informacyjną dotyczącą przemocy w rodzinie oraz lokalnych instytucji, które mogą udzielać pomocy.
- Problem uzależnienia od **gier hazardowych** na terenie Gminy Narew można określić na niskim poziomie ryzyka. Wśród przyczyn podejmowania gier na pieniądze badani wskazują, iż jest to przeczucie, że czeka na nich duża wygrana oraz uczucie nudy. Należałoby zwrócić większą uwagę na dostępność oraz rozpowszechnianie informacji na temat instytucji, do których może zgłosić się osoba uzależniona od hazardu, a także mechanizmów uzależnienia zarówno w środowisku dorosłych, jak i dzieci oraz młodzieży.
- Większość mieszkańców dostrzega potrzebę realizacji działań z zakresu profilaktyki uzależnień. Świadczyć to może o wysokim poziomie wiedzy mieszkańców na temat tego, jak istotne jest ograniczanie rozmiarów używania lub nadużywania substancji psychoaktywnych (alkohol, nikotyna, narkotyki, nowe substancje psychoaktywne, leki) oraz zapobieganie różnorodnym szkodom zdrowotnym i społecznym, które są z tym związane.

Czy dostrzega Pan/Pani potrzebę realizacji działań profilaktycznych na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom?

Jakie działania w tym zakresie są Pana/Pani zdaniem najbardziej potrzebne?

2.3.2. Dzieci i młodzież

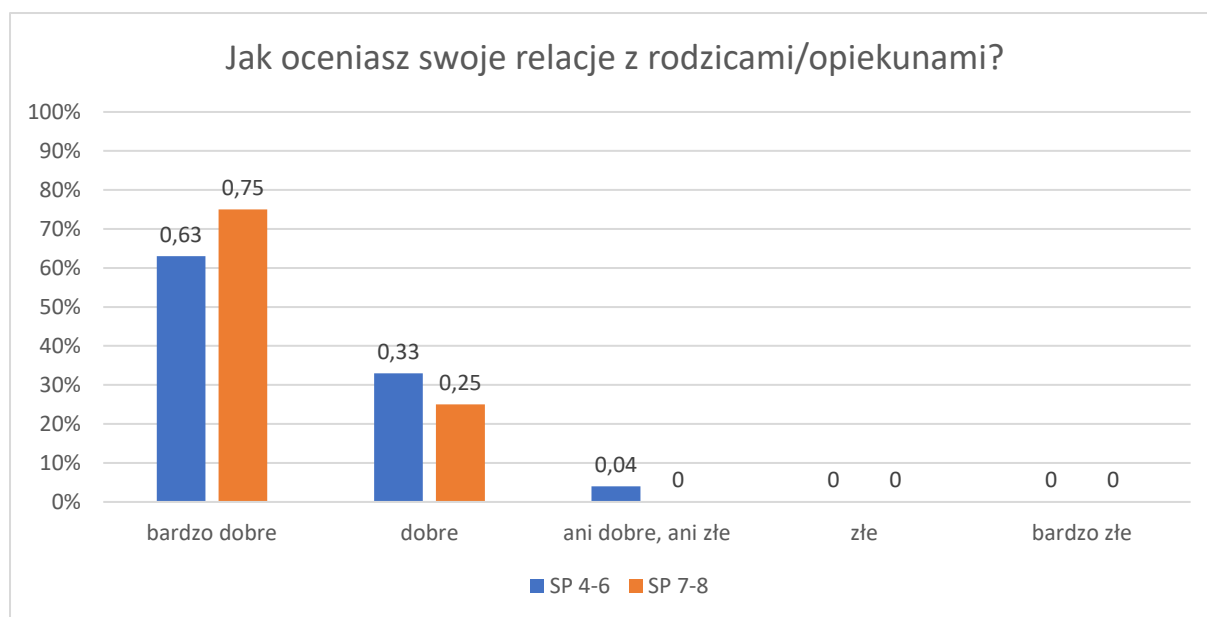
Badanie przeprowadzono metodą CAWI (ang. Computer-Assisted Web Interview – wspomagany komputerowo wywiad przy pomocy strony WWW (wykorzystane narzędzie badawcze to program CORIGO rekomendowany przez ORE) – technika zbierania informacji w ilościowych badaniach rynku i opinii publicznej, w której respondent jest proszony o wypełnienie ankiety w formie elektronicznej. Użycie tej metody pozwala na efektywne badanie postaw uczniów. Forma ankiety internetowej jest dla dzieci i młodzieży atrakcyjna oraz pozwala na upewnienie się, że na wszystkie pytania zostanie udzielona odpowiedź. Podstawowym celem przeprowadzonych badań była analiza postaw i przekonań wobec substancji psychoaktywnych:

- alkoholu,
- narkotyków,
- dopalaczy,
- zagadnienia związane z uzależnieniami behawioralnymi.

W badaniu wzięli uczniowie klas Szkół Podstawowych Gminy Narew w przedziale wiekowym: klas 4-6 oraz 7-8.

<i>Liczebność grup badanych</i>	
Szkoły Podstawowe - uczniowie klas 4-6 (SP 4-6)	73
Szkoły Podstawowe - uczniowie klas 7-8 (SP 7-8)	40
ŁĄCZNIE	113

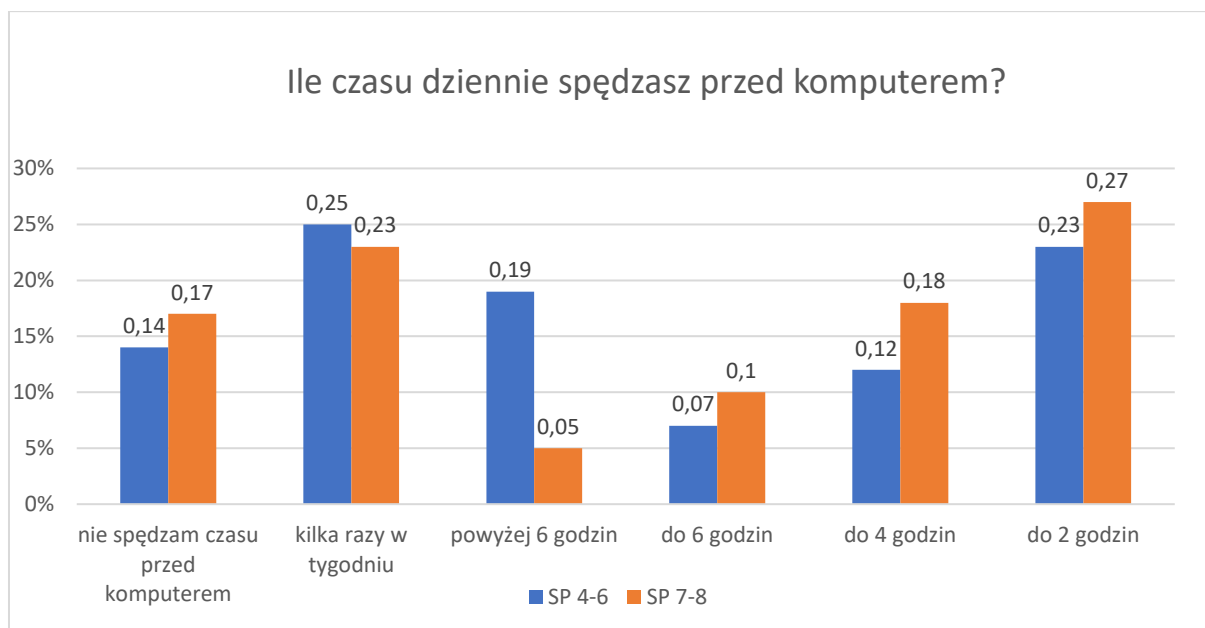
- **Uczniowie w Gminie Narew deklarują bardzo dobre lub dobre relacje z rodzicami, opiekunami.** Pozytywne relacje rodzinne i umiejętne postępowanie wychowawcze rodziców jest jednym z silniejszych czynników chroniących dorastające dzieci przed angażowaniem się w zachowania ryzykowne/problemowe. Kolejnym istotnym elementem są relacje z rówieśnikami – **uczniowie z Gminy Narew relacje z rówieśnikami oceniają w większości bardzo dobrze lub dobrze.**

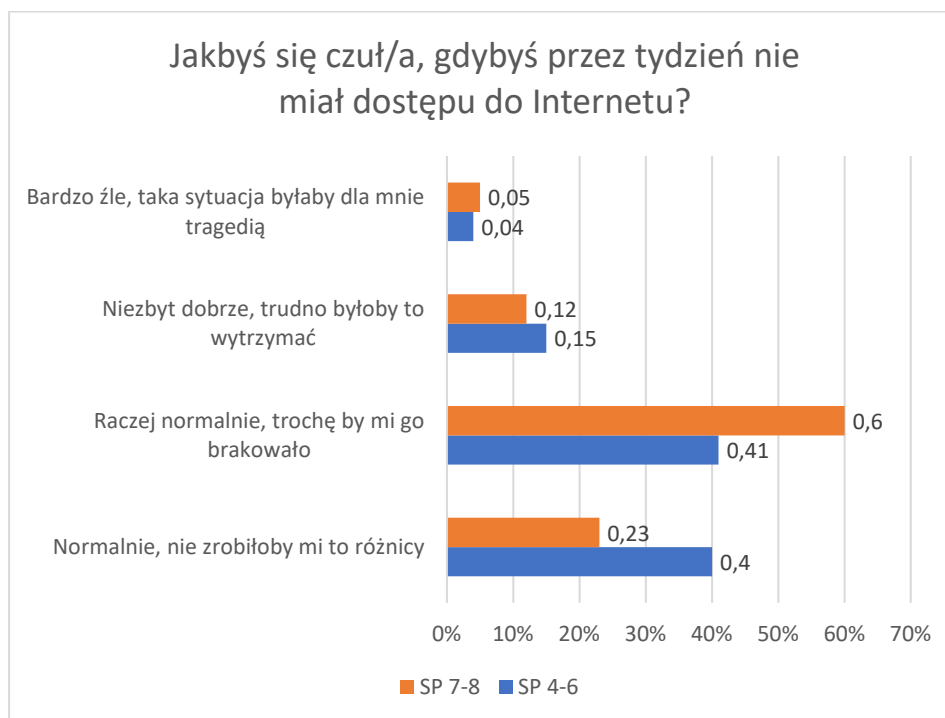
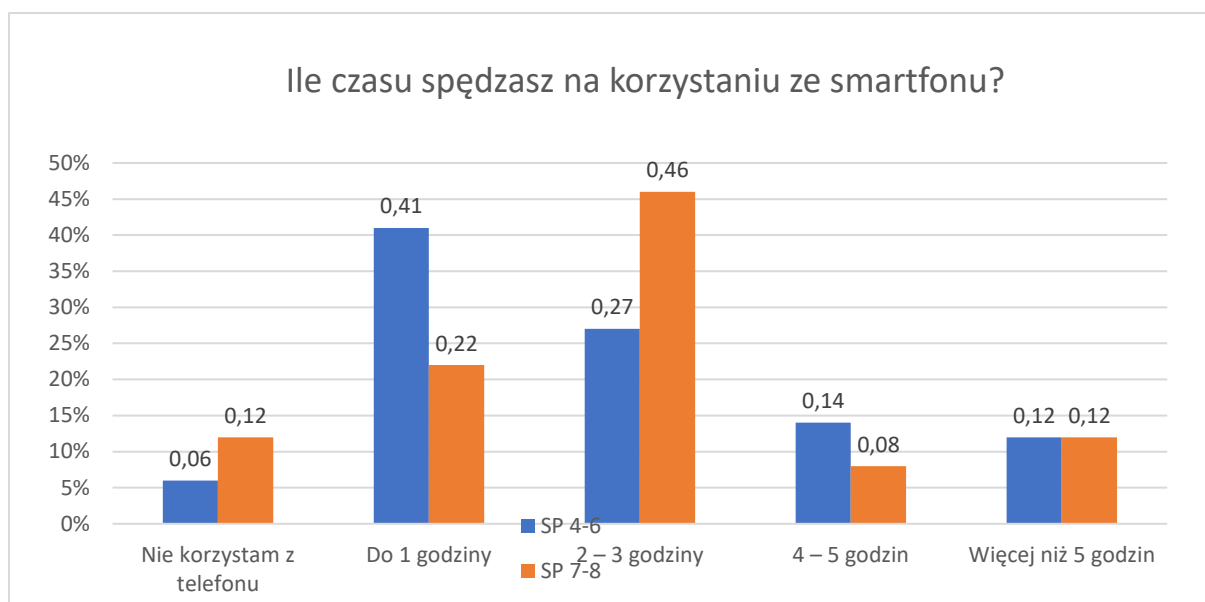

- **Spożywanie napojów alkoholowych** przez dzieci i młodzież szkolną w Gminie Narew można określić na **średnim poziomie ryzyka**. Inicjację alkoholową ma za sobą 5% ankietowanych uczniów klas 4-6 oraz 13% klas 7-8. Planując oddziaływania profilaktyczne kierowane do dzieci i młodzieży warto wykorzystywać proces uczenia się rówieśniczego. Jest to sytuacja, w której dorastający człowiek czerpie pozytywne poglądy i postawy nie tylko od nauczyciela czy pedagoga, ale głównie od swoich rówieśników. Jeśli podczas programów profilaktycznych zostaną przeprowadzone odpowiednio dobrane ćwiczenia i zabawy, uczniowie sami wyciągną wnioski dotyczące alkoholu i będą mieli okazję podzielić się nimi z grupą.
- Badania wykazały, że pewien odsetek badanych młodych mieszkańców Gminy Narew palił lub nadal pali wyroby papierosowe. Do palenia papierosów chociaż raz w życiu przyznaje się 5% najmłodszych uczniów oraz 10% najstarszych uczniów. Najczęściej wskazywanymi powodami palenia papierosów przez uczniów, którzy mają za sobą inicjację nikotynową była chęć spróbowania czegoś nowego oraz namowa znajomych. Jednocześnie niepokojący jest względnie bardzo łatwy dostęp dzieci i młodzieży do wyrobów tytoniowych oraz napojów alkoholowych. Jego ograniczenie jest zadaniem leżącym w obowiązku osób dorosłych. Rekomenduje się podejmowanie działań budujących świadomość zagrożenia związanego z poszczególnymi używkami poprzez warsztaty profilaktyczne, szkolenia dla nauczycieli lub pogadanki profilaktyczne dla rodziców.
- Jak wynika z badań problem **zażywania substancji psychoaktywnych takich jak narkotyki czy dopalacze nie występuje** wśród uczniów szkół Gminy Narew. 5% najmłodszych

ankietowanych uczniów potrafi ocenić, że nabycie owych substancji jest w ich otoczeniu łatwe. W związku z powyższym należy zwrócić uwagę na profilaktykę narkotykową wśród uczniów. W przypadku zażywania substancji psychoaktywnych bardzo ważne jest prowadzenie regularnych zajęć profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom. Najbardziej sprzyjające okoliczności do kontaktu z substancjami psychoaktywnymi stwarzają wakacje oraz czas wolny, dlatego też dzieci w tym okresie powinny zostać otoczone szczególną uwagą opiekunów i uświadamiane w kwestii niebezpieczeństw, jakie wiążą się z zażywaniem substancji psychoaktywnych. Zaleca się podjęcie obserwacji w placówkach oświatowych, w celu identyfikacji uczniów zażywających środki psychoaktywne.

- Niepokój budzi ilość czasu spędzanego na **korzystaniu z komputera, telefonu komórkowego**. Uczniowie spędzają dziennie w ten sposób nawet powyżej 5-6 godzin dziennie. Oznaczać to może, że po zakończonych lekcjach są to ich jedyne formy spędzania czasu. Należy mieć na uwadze, iż trzeba wspierać wszelkie inicjatywy rozwijające różnorodne pasje uczniów, tak aby były bardziej atrakcyjną formą spędzania czasu po szkole niż surfowanie po stronach internetowych oferujących niewiele wartościowych treści. Istotne jest, aby włączać w te działania rodziców, którzy mają możliwość nadzorowania tego, jak ich dzieci wykorzystują domowe komputery i inne urządzenia z dostępem do Internetu.

- Zauważalnym problemem wydaje się być skłonność uczniów do korzystania z **gier hazardowych**, a internetowe gry „na pieniądze” zaczynają być coraz bardziej popularne wśród dzieci i młodzieży. Warto zaznajomić uczniów z tematyką powstawania uzależnienia od hazardu, na przykład poprzez przeprowadzenie warsztatów profilaktycznych lub krótkich pogadanek na lekcjach wychowawczych.
- Uczniowie z Gminy Narew zostali także poproszeni o **ocenę powszechności występowania niektórych uzależnień behawioralnych** w ich otoczeniu. Za najbardziej powszechne uczniowie uznali uzależnienie od Internetu oraz uzależnienie od smartfonu.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Przeciwdziałania Narkomanii oraz Uzależnieniom Behawioralnym w Gminie Narew na lata 2022 - 2025

Natomiast jako najrzadziej występujące uzależnienie behawioralne badani ocenili uzależnienie od hazardu.

KLASY 4-6

	Popularne	Czasem występuje	Występuje bardzo często	Nie występuje
Zakupoholizm	0%	14%	19%	67%
Siecioholizm	15%	20%	27%	38%
Uzależnienie od hazardu	0%	1%	10%	89%
Zaburzenia odżywiania	4%	5%	10%	81%
Uzależnienie od smartfona (mediów społecznościowych)	25%	22%	21%	32%

KLASY 7-8

	Popularne	Czasem występuje	Występuje bardzo często	Nie występuje
Zakupoholizm	0%	9%	28%	63%
Siecioholizm	12%	20%	25%	43%
Uzależnienie od hazardu	0%	5%	5%	90%
Zaburzenia odżywiania	0%	8%	8%	84%
Uzależnienie od smartfona (mediów społecznościowych)	10%	20%	22%	48%

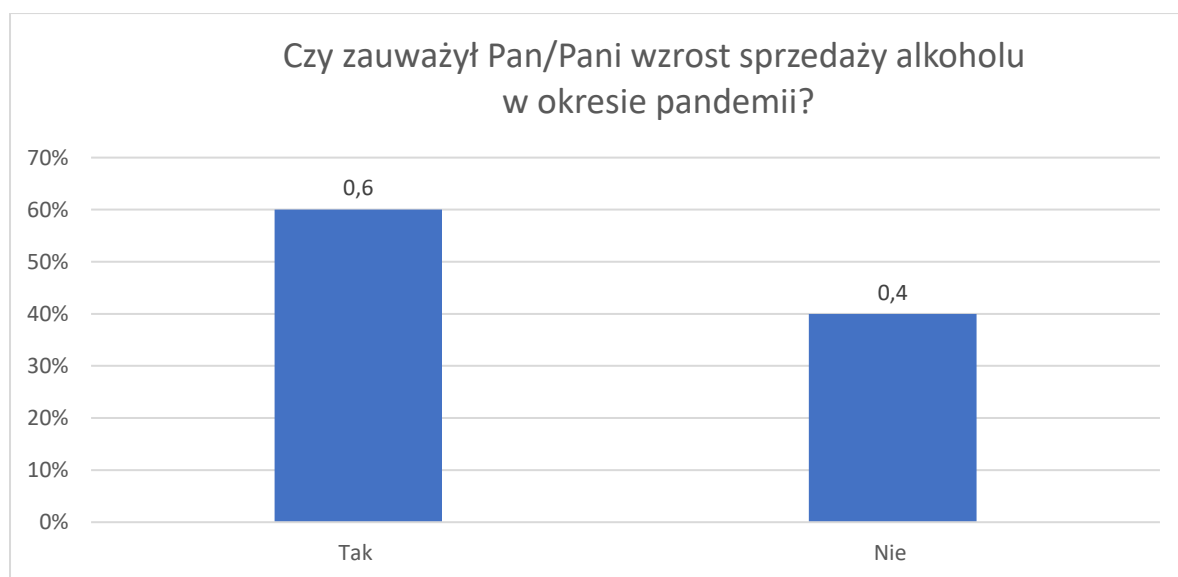
2.3.3. Sprzedawcy napojów alkoholowych

Badanie zostało przeprowadzone wśród sprzedawców napojów alkoholowych w punktach sprzedaży na terenie Gminy Narew. Grupa badana stanowiła 8 kobiet i 2 mężczyzn. Wszyscy z respondentów to pracownicy punktów sprzedaży alkoholu. Średnia wieku przebadanych sprzedawców wyniosła 53 lata.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Przeciwdziałania Narkomanii oraz Uzależnieniom Behawioralnym w Gminie Narew na lata 2022 - 2025

Ten obszar przeprowadzonych badań miał na celu poznanie postawy sprzedawców napojów alkoholowych względem następujących zagadnień:

- sprzedaży alkoholu osobom nieletnim,
 - sprzedaży alkoholu osobom nietrzeźwym,
 - spożywania alkoholu w miejscu jego sprzedaży,
 - nieprzyjemnych sytuacji zainicjowane przez osoby spożywające alkohol.
- Rozkład deklaracji sprzedaży alkoholu pozwala sądzić, iż sprzedawcy **odpowiedzialnie podchodzą** do sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim. W przypadku wątpliwości, co do wieku osoby kupującej alkohol **88% badanych deklaruje, że zawsze sprawdza dowody potwierdzające wiek**. Zestawiając te wyniki z opiniami badanych uczniów w szkołach z terenu Gminy Narew, zalecane jest przeprowadzenie kampanii informacyjnej z zakresu odpowiedzialnej sprzedaży napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych. Kampania informacyjna może, zatem obejmować szkolenie dla sprzedawców, akcje z wykorzystaniem techniki Mystery Shopping i dystrybucję materiałów typu plakaty, naklejki do umieszczenia w punktach. Rekomenduje się także zapoznanie pracowników punktów sprzedaży napojów alkoholowych z procedurą skutecznej odmowy, wzmacnianie umiejętności asertywności oraz ukazanie sposobów wspomagających współpracę sprzedawców z Policją.
- 60% ankietowanych sprzedawców zauważa wzrost sprzedaży alkoholu w porównaniu z okresem przed pandemią.

ROZDZIAŁ III

ADRESACI I REALIZATORZY PROGRAMU

3.1 Realizatorzy Programu

Program realizowany jest we współpracy z:

- komórkami organizacyjnymi Urzędu Gminy w Narwi oraz jednostkami organizacyjnymi Gminy Narew,
- szkołami, przedszkolami i placówkami oświatowymi,
- placówkami służby zdrowia,
- podmiotami i instytucjami realizującymi zadania z obszaru profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w ramach swoich zadań statutowych,
- Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- organizacjami pozarządowymi,
- organizacjami kościelnymi.

3.2 Adresaci Programu

Działania wyznaczone w Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Przeciwdziałania Narkomanii oraz Uzależnieniom Behawioralnym na lata 2022 -2025 mają charakter ciągły i są skierowane do:

- mieszkańców gminy, w szczególności dzieci i młodzież szkolna, tym dla osób zagrożonych uzależnieniem oraz współuzależnieniem,
- osób/ instytucji zajmujących się rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz przeciwdziałaniem narkomanii, a także uzależnieniami behawioralnymi,
- osób uzależnionych, osób dotkniętych i/bądź zagrożonych przemocą w rodzinie, osób stosujących przemoc w rodzinie,
- rodzin osób z problemem uzależnień, przemocy w rodzinie, placówek oświatowych, jednostek organizacyjnych gminy oraz organizacji pozarządowych.

ROZDZIAŁ IV

CELE ORAZ REALIZACJA PROGRAMU ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH, PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII ORAZ UZALEŻNIENIOM BEHAWIORALNYM NA LATA 2022 – 2025

4.1. Cele oraz zadania Programu

Celem głównym programu jest minimalizowanie szkód zdrowotnych i społecznych skutków wynikających z nadużywania alkoholu i używania innych środków psychoaktywnych, a także przeciwdziałania uzależnieniom behawioralnym, poprzez podnoszenie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców gminy, podejmowanie działań profilaktycznych oraz działań zmierzających do zmiany struktury i wzorów używania napojów alkoholowych.

Cele szczegółowe:

- redukowanie szkód zdrowotnych i społecznych skutków wynikających ze spożywania alkoholu
- poprawa stanu psychofizycznego i funkcjonowania społecznego dzieci, osób dorosłych i członków rodzin z problemem alkoholowym
- redukowanie szkód zdrowotnych i społecznych skutków wynikających ze spożywania innych substancji psychoaktywnych
- zapewnienie interdyscyplinarnej, kompleksowej pomocy w szczególności w zakresie zatrzymania przemocy
- promowanie zdrowego stylu życia oraz alternatywnych form spędzania czasu wolnego przez dzieci, młodzież i dorosłych
- podniesienie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat uzależnień od substancji psychoaktywnych a także problemów związanych z uzależnieniami behawioralnymi

Powyższe cele zawierają zadania dla Gminy Narew:

Oddziaływanie profilaktyczne wobec dzieci i młodzieży szkolnej oraz dorosłych.	
Kierunki działań:	Wskaźniki:
<ul style="list-style-type: none">→ organizowanie warsztatów profilaktycznych na tematy związane z uzależnieniami od substancji psychoaktywnych oraz z uzależnieniami behawioralnymi (w tym w szczególności zwrócenie uwagi na edukację mieszkańców z zakresu bezpiecznego korzystania z Internetu; cyberprzemocy; hazardu)→ zakup i dystrybucja materiałów edukacyjno-informacyjnych na temat profilaktyki i rozwiązywania problemów związanych z uzależnieniami, przemocą i ochroną zdrowia.→ kampanii społecznych, które miałyby zwrócić uwagę na uwrażliwienie opinii społecznej na problemy związane z uzależnieniami od substancji psychoaktywnych, a także behawioralnych→ udział w ogólnopolskich społecznych kampaniach edukacyjnych dotyczących szeroko rozumianej profilaktyki→ wspieranie programów i przedsięwzięć profilaktycznych opracowanych oraz realizowanych przez młodzież→ prowadzenie alternatywnych form spędzania wolnego czasu, m.in. zajęć sportowo-rekreacyjnych, kulturalnych	<ul style="list-style-type: none">• liczba uczestników programów,• liczba przeprowadzonych programów• liczba wydarzeń profilaktycznych• wysokość środków przeznaczonych na organizację działań i zakup potrzebnego sprzętu

<p>→ dofinansowanie letniego wypoczynku socjoterapeutycznego lub z elementami profilaktyki, wycieczek dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym</p>	
<p>Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem</p>	
<p>Kierunki działań:</p>	<p>Wskaźniki:</p>
<p>→ udzielanie rodzinom, w których występują problemy uzależnień, pomocy społecznej, psychospołecznej oraz prawnej</p> <p>→ zwiększenie dostępności terapii uzależnienia i współuzależnienia dla mieszkańców Gminy</p> <p>→ podejmowanie przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych czynności do podjęcia leczenia osób uzależnionych, a w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przyjmowanie zgłoszeń dotyczących nadużywania alkoholu; • prowadzenie rozmów motywujących do podjęcia leczenia odwykowego; • kierowanie osób nadużywających alkoholu na terapię i leczenie odwykowe; • kierowanie do sądu wniosków o wydanie orzeczenia zobowiązującego do poddania się leczeniu odwykowemu; • wnoszenie opłat sądowych do wniosku GKRPA w sprawach zastosowania obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu w zakładzie lecznictwa odwykowego; 	<ul style="list-style-type: none"> • wysokość środków przeznaczonych na dane działania • liczba wykwalifikowanej kadry • rodzaje programów terapeutycznych • liczba zgłoszeń • liczba złożonych wniosków

<ul style="list-style-type: none"> • uczestnictwo członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i przedstawicieli innych instytucji zaangażowanych w realizację programu w specjalistycznych szkoleniach 	
<p>Zmniejszenie ilości i dolegliwości zaburzeń życia rodzinnego związanego z nadużywaniem alkoholu i innych substancji psychoaktywnych, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;</p>	
<p>Kierunki działań:</p>	<p>Wskaźniki:</p>
<ul style="list-style-type: none"> → upowszechnianie informacji dot. zjawiska przemocy w rodzinie i możliwości przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności z problemem alkoholowym i narkotykowym → podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13(1) i art. 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi → współpraca z Policją, → przeprowadzanie kontroli punktów sprzedaży alkoholu i podejmowanie działań interwencyjnych w zgłoszonych sytuacjach sprzedaży napojów alkoholowych osobom nietrzeźwym, nieletnim oraz na kredyt lub pod zastaw → w przypadku naruszenia zakazu promocji i reklamy napojów alkoholowych, występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba przypadków naruszenia zakazów • liczba interwencji • liczba postępowań sądowych z udziałem przedstawicieli GKRPA • liczba skontrolowanych punktów sprzedaży • wysokość środków przeznaczonych na dane działania • liczba przeprowadzonych działań edukacyjnych • liczba przeprowadzonych konsultacji i poradnictwa • liczba przeprowadzonych szkoleń

<ul style="list-style-type: none">→ opiniowanie przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wniosków o wydanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych→ podjęcie działań edukacyjnych, skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych, mających na celu ograniczenie dostępności napojów alkoholowych i przestrzeganie zakazu sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia→ wsparcie działań służących ograniczeniu występowania zjawiska kierowania pojazdami w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem innych środków psychoaktywnych→ dofinansowywanie szkoleń oraz kursów specjalistycznych w zakresie pracy z dziećmi z rodzin z problemem alkoholowym, narkomanii→ prowadzenie konsultacji i poradnictwa na terenie Punktu Konsultacyjnego dla osób doświadczających przemocy w rodzinie, w kryzysie, z problemem uzależnienia w rodzinie→ udzielanie pomocy psychospołecznej, specjalistycznej, prawnej	
---	--

Współpraca instytucji pomocowych oraz wspomaganie działalności organizacji pozarządowej w zakresie profilaktyki uzależnień od substancji psychoaktywnych, w tym rozwiązywania problemów alkoholowych, a także profilaktyki uzależnień behawioralnych

Kierunki działań:	Wskaźniki:
<ul style="list-style-type: none"> → dofinansowanie działań podejmowanych przez podmioty zaangażowane w realizację programu, szczególnie w zakresie prowadzenia zajęć z dziećmi i młodzieżą → wspieranie i dofinansowanie organizacji lokalnych imprez dla dzieci i młodzieży promujących zdrowy styl życia wolny od nałogów oraz alternatywne formy spędzania czasu wolnego → organizacja rozgrywek sportowych z elementami profilaktyki przeciw uzależnieniom → współpracowanie z instytucjami oraz osobami fizycznymi polegającej na wymianie informacji, partnerstwie w szerokim działaniu 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba przeprowadzonych festynów, uroczystości • liczba osób uczestnicząca w podejmowanych działaniach • wysokość środków przeznaczonych na działania • liczba współpracujących organizacji pozarządowych

ROZDZIAŁ V

REALIZACJA PROGRAMU

5.1. Finansowanie Programu

Finansowanie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Przeciwdziałania Narkomanii oraz Uzależnieniom Behawioralnym na lata 2022 – 2025:

1. Źródłem finansowania zadań Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Przeciwdziałania Narkomanii oraz Uzależnień Behawioralnych są środki finansowe budżetu gminy pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.
2. Limit wydatków gminnego programu określają obowiązujące przepisy prawa m.in. ustawa o finansach publicznych, ustawa o zamówieniach publicznych.

Szczegółowe zasady finansowania działań profilaktycznych ujętych w Programie oraz zasady wynagradzania członków GKRPA wskazane są w Załączniku nr 1 do niniejszego Programu, stanowiącym integralną część dokumentu, obowiązującą w bieżącym roku. Zasady finansowania oraz wynagradzania GKRPA na dalsze lata obowiązywania Programu przyjmowane będą w drodze uchwały aktualizującej niniejszy Program.

5.2. Wdrażanie i monitoring

Program niniejszy nie stanowi zbioru zamkniętego. Wraz z rozpoznawanymi potrzebami możliwe jest projektowanie nowych przedsięwzięć, będących odpowiedzią na aktualne wyzwania.

Nadzór nad realizacją Programu sprawuje Wójt Gminy Narew, a koordynatorem realizacji jest GKRPA w Narwi. Monitoring będzie polegał na zbieraniu i analizowaniu danych dotyczących zrealizowanych zadań w ramach przedmiotowego Programu, we współpracy z podmiotami zaangażowanymi w jego realizację. Rada Gminy co roku otrzyma roczne sprawozdanie z wykonania niniejszego Programu w terminie do 31 marca następnego roku kalendarzowego.

Informacja o dotacjach udzielonych podmiotom realizującym zadania programowe zostanie wywieszona na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Gminy w Narwi.

**ZASADY FINANSOWANIA DZIAŁAŃ PROFILAKTYCZNYCH UJĘTYCH
W PROGRAMIE ORAZ ZASADY WYNAGRADZANIA CZŁONKÓW GKRPA**

I. Komisja jest koordynatorem realizacji gminnego programu. Do zadań członków komisji należy:

1. Inicjowanie działań w zakresie realizacji zadań własnych gminy związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych.
2. Opiniowanie projektów uchwał Rady Gminy dotyczących liczby punktów sprzedaży napojów alkoholowych oraz zasad usytuowania miejsc sprzedaży i podawania tych napojów pod względem dostosowania do potrzeb ograniczania dostępności alkoholu.
3. Wydawanie opinii o zgodności lokalizacji punktu sprzedaży z uchwałami Rady Gminy przy rozpatrywaniu wniosków o zezwolenia na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych.
4. Opiniowanie i nadzorowanie podziału środków finansowych pozyskanych za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.
5. Wspomaganie działalności instytucji realizujących gminny program profilaktyki i rozliczanie przydzielonych im środków w terminie do końca lutego następnego roku.
6. Kontrola przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych.
7. Przeprowadzanie rozmów motywujących z osobami nadużywającymi alkohol oraz podejmowanie czynności zmierzających do poddania się przez nich leczeniu odwykowemu.
8. Prowadzenie działalności profilaktycznej, informacyjnej i edukacyjnej, w szczególności dla dzieci i młodzieży.
9. Informowanie o pomocy psychospołecznej i prawnej w przypadku uzależnień.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Przeciwdziałania Narkomanii oraz Uzależnieniom Behawioralnym w Gminie Narew na lata 2022 - 2025

10. Udział w posiedzeniach komisji.

11. Sporządzanie sprawozdania dla Wójta i Rady Gminy z realizacji programu za miniony rok.

12. Sporządzanie sprawozdań z realizacji ustawy o wychowaniu w trzeźwości dla Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego oraz Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego.

II. Podmioty realizujące zadania wynikające z gminnego programu profilaktyki otrzymują środki finansowe na ich realizację:

1. Na podstawie porozumienia podpisanego z Wójtem Gminy, w którym zostanie szczegółowo określony typ tych zadań, środki przeznaczone na ich realizację oraz określony sposób rozliczenia się z otrzymanych środków i z realizacji powierzonych zadań.
2. Komisja może dokonać zakupu materiałów lub usług i przekazać je dla określonego podmiotu. Potwierdzeniem przekazania będzie sporządzona notatka podpisana przez przedstawiciela komisji i danego podmiotu.

III. Członkowie GKRPA będą otrzymywać wynagrodzenie za pracę w komisji płatne ze środków przeznaczonych na realizację gminnego programu.

1. Przewodniczący komisji w wysokości 400,00 zł. miesięcznie, członkowie w wysokości 320,00 zł. miesięcznie.
2. Wysokość wynagrodzenia ulega obniżeniu o 50% za nieobecność na posiedzeniu Komisji.